

BİRLİKTE YAŞAMAK: TARİHE, KİMLİĞE VE DİNE SAYGI

(LIVING TOGETHER:
RESPECT FOR HISTORY, IDENTITY AND RELIGION)

Aram ATEŞYAN

Ermeni Patrik Vekili Başepiskopos

Özet: *Son dönemde Türkiye-Ermenistan arasındaki ilişkilerin normalleşmesinden Türkiye Ermenileri cemaati, diğer vatandaşlar gibi, büyük mutluluk duymaktadır. Türkler ve Ermeniler asırlar boyunca bir arada yaşamış ve başarılarına imza atmış iki toplumdur. Birbirimizin kimliğine, dini inançlarına ve tarihine saygı göstererek huzurlu bir şekilde yaşayabiliriz.*

Anahtar Kelimeler: *Türkler, Ermeniler, Saygı*

Abstract: *Just as other citizens, the Armenian community in Turkey is very pleased with the normalization of Turkey-Armenia relations recently. Turks and Armenians are two communities which have lived together for centuries and have achieved successes. We can live in peace by showing respect to each other's identities, religious beliefs and history.*

Key Words: *Turkish, Armenians, Respect*

Kimlik arayışı ve dini hürriyet krizi her ne kadar Ortadoğu'da en güçlü şekilde hissedilse de, gelişmiş ülkelerde az da olsa kendisini gösteriyor. İnsanların birbirlerine karşı besledikleri hoşgörüsüzlüğün, nefretin ve düşmanlığın ana nedeni dini, ruhsal, ahlaksal değerlere karşı ilgisizlik ve inanç eksikliği olarak karşımıza çıkıyor.

Bazı ülkelerde gerçekleri olduğu gibi dile getirmek çoğunlukla büyük cesaret gerektiriyor. Dolayısıyla korkunun olduğu bölgelerde kişiler, kimliğini ve gerçekleri gelecek nesillere aktaramaz.

Hayati sorun olan bu durumdan çıkılması veya çözümü içinse karşılıklı saygının yerleşmesi gerekir. Sözle veya yayınlar aracılığıyla birbirlerini aşağılayan ve küçük düşüren insanların bir araya gelmesi imkânsız değilse bile çok zordur.

Birbirimizin kimliğine ve dini inançlarına olduğu kadar tarihine de saygı göstermemiz gerekmektedir. Bizim durumumuzda konu eğer Ermeniler ise, diyebiliriz ki, Türkler ve Ermeniler siyasi ve kültürel alanlarda tarih boyunca buldukları ortamlarda büyük başarılarla imza atmış iki millettir. Her iki taraf da birbirlerinin tarihlerine saygı göstermekle birlikte, aynı zamanda tarihe mal olmuş başarıları ve olumlu gelişmeleri ön plana çıkararak karşılıklı anlayış ortamı yaratabilirler.

Halklar ve bireyler birbirlerinin milli ve dini simgelerine karşı da aynı saygıyı göstermelidirler. Öyle ki bu simgeler değişik durumlarda ırkçı göstericiler tarafından gösteriler esnasında aşağılanmamalı, yakılmamalı ve ayakaltına alınmamalı. Buna karşılık, gerekli hassasiyet gösterilerek dostluğu geliştirici ve güçlendirici faaliyetlerin düzenlenmesi gerekmektedir.

Biz Türkiye Ermenileri olarak, iki sevgili arasında kalmış birisinin durumunda bulunmakta olduğumuzu söyleyebiliriz.

Ortadoğu'da Türkler, Ermeniler ve farklı azınlıklar aynı coğrafyaya yerleşmiş halklardır ve bu beraberliği değiştirmenin imkânı yoktur. Aslında sadece Türkler ve Ermeniler değil tüm halklara ve dinlere mensup insanlar birlikte yaşamayı öğrenmelidirler. İnsanlar birbirleriyle dost ya da düşman olacaklarına, acaba dostluğun ve kardeşliğin egemen olduğu bir yaşam ortamı

kurarak ve onun temellerini güçlendirerek daha mutlu olamazlar mı?

Öte yandan aşırı milliyetçilik kendi milletinin seçilmiş, kendi dilinin mükemmel ve kendi kültürünün erişilmez olduğunu, aşırı dincilik ise kendi dininin kutsal olduğunu ileri sürer. Bu toplumsal bencillikten bir adım öteye geçemeyecek bir tutumdur. Bu gibi iddialar başkalarında da bencilce duygular oluşturmaktan başka bir işe yaramazlar. Karşısındakini yok farz etmek, komşusunu yabancı, dinsiz veya potansiyel terörist görmek sadece bir karışıklık ortamı yaratılmasına sebep olur. Bu nedenle vatandaşları hedef haline getirebilecek ve bu gibi durumlara yol açabilecek söylemler derin rahatsızlık yaratır.

Türkiye Ermenileri cemaati yaklaşık 70 bin civarında. Ülke genel nüfusunun binde birinden daha az bir orana sahip. Ermeni Cemaati modern dünyanın başta ekonomik kriz olmak üzere devleşen birçok sorun karşısında var olma savaşı vermektedir. Cemaatlerin dini, hayri ve sosyal ortamlarda yaşanan sorunları yasaların uygulanmasıyla çözülür. Bu doğrultuda cemaat kurumlarımızın taşınmaz sorunları ile ilgili birçok konu yasal düzenlemeler aracılığıyla çözüme kavuşturulmaktadır. Bu gibi yasal düzenlemelerin olmadığı bir ortamda, ülkenin gittikçe kaybolan mozağının korunmasının imkânı olmadığına inanıyoruz. Diyebiliriz ki benzer yasaların icra edilmemesi sonucunda ülkenin değişik renkleri solar ve tekdüze bir hal alır.

Biz Türkiye Ermenileri olarak, iki sevgili arasında kalmış birisinin durumunda bulunmakta olduğumuzu söyleyebiliriz. Çünkü bir yandan Türkiye ile vatandaşlık ve gündelik yaşam diyalogu kapsamında bir bağımız varken, diğer yandan Ermenistan halkı ile ırksal ve dini bir bağımız var. Bu nedenle Türkiye Ermenileri cemaati diğer vatandaşlar gibi, Türkiye'nin Ermenistan ile ilişkilerini normalleştirmesinden büyük mutluluk duyar. Ancak bilindiği gibi karşılıklı ilişkiler anlayış, isteklilik ve fedakârlık ile normalleşebilir.

Günümüzün en önemli gereği dini, ırksal ve milli kimliği reddetmeden, insanlığı birleştiren ve ayrımcılığı uzaklaştıran değerler üzerinde düşündürmektir. Bu açıdan evlatlarımıza, yani geleceğe bıraktığımız değerler önem kazanmaktadır. Bu nedenle eğitim alanında bilimsel ve teknik konuların yanı sıra ayrımcılık ruhunu uzaklaştıracak öğretilerin aktarılması özellikle desteklenmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti Turizm ve Kültür Bakanlığı'nın son derece olumlu bir kararıyla diğer tüm onarım faaliyetlerinin yanı sıra, Van Agtamar Kilisesi'nin onarımını da gerçekleştirmiş ve onarımdan sonra da 19 Eylül 2010 Pazar günü kilisede ayin yapılmasına izin vermiştir. Devletin attığı bu adım gösteriyor ki, Musevi, Hıristiyan ve İslam kültürlerinin tüm değerlerine artık eşit değer verilmekte ve korunmaları için çaba sarf edilmektedir. Bu çalışmalar sonucunda, gelecek nesiller de dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de bu kültürel çeşitliliği yaşayabilme gururu ve mutluluğuna ulaşacaklardır.

21 yüzyılda yaşıyoruz. Dünya ülkeleri gibi bizim ülkemiz de aşırı milliyetçi, ırkçı, dinci ve dar görüşlü insanlardan kaynaklanan akımlar sebebiyle büyük zararlar gördü. Bunlar büyük katliamlar, gözyaşı, keder ve nesilden nesile aktarılan nefret doğurdular. Hâlbuki inancımıza ve ahlakımıza uygun olan, barışı ve gelişmeyi getirebilecek milletperverlik duygularının ve ideallerinin güçlendirilmesinin yerinde olacağını, birlik ve beraberliği sağlamak için ise toplumlar arası karşılıklı anlayış ve sevgi çemberinin oluşturulması, kimliğe ve inanca saygı gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bunun sonucu ülkede huzur, ekonomik, sosyal ve eğitsel gelişim olacaktır.

